

♦ NARODNI DOM MARIBOR ♦
KONCERTNA 70
POSLOVALNICA
SEZONA 2015/2016

komorni cikel
2. abonmajski koncert

14. december 2015
ob 19.30
Dvorana Union, Maribor

Eva-Nina Kozmus flavta

Karmen Pečar violončelo

Mojca Zlobko Vajgl harfa

Spored

Jacques Ibert (1890–1962)

Dva interludija za flavto, violončelo in harfo

Andante espressivo

Allegro vivo

Gioachino Rossini (1792–1868)

Andante z variacijami za flavto in harfo

Claude Debussy (1862–1918)

Bergamaška suita

Claire de lune (prir. za flavto in klavir A. Roelens)

Primož Ramovš (1921–1999)

Tri misli za harfo solo

Félix Godefroid (1818–1897)

Koncertna etuda v es-molu op. 193 za harfo

* * *

Maurice Ravel (1875–1937)

Sonatina (prir. za flavto, violončelo in harfo: C. Salzedo)

Zmerno

Stack Menuet

Živo

Max Bruch (1838–1920)

Kol Nidrei, op. 47

Niccolò Paganini (1782–1840)

Variacije na temo Mojzesova molitev iz Rossinijeve opere *Mojzes v Egiptu*, za violončelo in harfo

Alfred Oelschlegel (1847–1915)

Serenada za flavto, violončelo in harfo v B-duru

Kljub temu, da sodi harfa med najstarejša znana glasbila, pa repertoar skladb, namenjen temu strunskemu glasbilu, ni širšemu občinstvu tako poznan, kot to velja za klavirsko literaturo ali skladbe za violino. Vzrok gre najbrž pripisovati posebni zvočnosti inštrumenta, ki je večinoma krhek in manj primeren za velike koncertne dvorane ali za močne skladateljske izjave. Bolj se prilega intimnemu in barvitemu, v orkestru s preloma 19. in 20. stoletja pa se izkaže kot nepogrešljiv barvni in figuralni dodatek. Tudi zato je večina skladb z današnjega sporeda priredb.

Med najpomembnejše harfiste 19. stoletja sodi belgijski virtuoz in skladatelj **Félix Godefroid** (1818–1897), ki je najprej študiral harfo na pariškem konservatoriju. Tega pa je po treh letih zapustil, saj konservativni profesorji niso spoznali vseh možnosti, ki jih je ponujal takrat nov izum dvojnega pedalnega mehanizma. Ob koncu tridesetih let je s koncerti v Belgiji in Parizu utemljal svojo izstopajočo pozicijo – nekateri so ga naslavljali celo kot »Paganini na harfi«. Poleg pomembnega didaktičnega dela (*Moje vaje za harfo*), mimo katerega ne morejo učeči se harfisti, je zapustil tudi kompozicijski opus, znotraj katerega posebno mesto pripada operi *Zlata harfa* (v njej je daljša fantazija za harfo, ki jo je v operi izvajal Godefroid sam), vsebuje pa tudi oratorij *Savlova hči*. V *Koncertni etudi* izhaja iz enostavnega križanja prstov, ob tem pa izrablja efekt tremola: kot je to značilno za njegova dela, izdatno izrablja levo roko za melodično linijo, zasnovano v tipičnem pojčnem, romantičnem duhu.

Podobne značilnosti določajo tudi glasbo **Alfreda Oelschlegla** (1847–1915), ki je po študiju na praški orglarski šoli in učiteljišču v Litoměřicah študiral harfo na Dunaju. V nadaljevanju ga je poklicna pot vodila v različna mesta, kjer je opravljal različne glasbeniške dolžnosti: na svetovni razstavi v Parizu je nastopil kot organist, bil je kapelnik v gledališčih v Hamburgu, Teplicah, Würzburgu, Karlovih Varih in v Carlstheater na Dunaju, delo-

val je kot vodja godbe na pihala v Celovcu, proti koncu življenja pa je opravljal službo organista ob Gardskem jezeru. Kot večina sodobnikov se je poizkusil kot operni (*Kynast*, 1898) in operetni skladatelj. *Serenada* je tipično salonsko delo, ki živi predvsem od melodij in vmesnih vdorov virtuosnih pasaž.

Mnogo bolj kot oba harfistična mojstra se je v 19. stoletju uveljavil nemški skladatelj **Max Bruch** (1838–1920), še posebej s svojimi deli za violino, kasneje pa so se nanj obrnili tudi številni violončelisti, ki so si želeli svoj repertoar razširiti s kakšnim spevnim koncertantnim delom. Kljub temu, da skladatelj nad idejo sprva ni bil preveč navdušen, ga je kasneje s svojim izrazito liričnim tonom vendarle prepričal nemški violončelist Robert Hausmann. Tako je leta 1881 nastal *Kol Nidrei* s podnaslovom *Adagio na hebrejske melodije za violončelo in orkester*, torej v času, ko je Bruch deloval kot dirigent Liverpoolskih filharmonikov in je bil na višku svojih moči in slave. Skladba se motivično napaja iz dveh hebrejskih spevov, ki ju je Bruch našel v zbirkah judovskih pesmi *Kol rinah uth'fillah* in *Thoda w'simirah*. Obe melodiji sodita v nabor pesmi, ki jih pojejo na predvečer največjega judovskega praznika Jon Kippur, dneva pokore. Skladba je jasno oblikovana v dveh delih, ki tvorita napetostni kontrast. Elegični začetek v d-molu je poln patosa, nadaljevanje pa se prevesi v spokojni D-dur, ki prinaša sprva himnično zasanjanost, na koncu pa tudi spokojno mirnost; ta se zdi kot nekakšen blagoslov ob koncu liturgične slovesnosti.

V 19. stoletju je bil v središču genialni interpret in takšne dimenzije niso bile nikjer bolj jasno razvidne kot v operi. Med največje zvezde prve polovice 19. stoletja se je vpisal **Gioachino Rossini** (1792–1868). Ko je bil na vrhuncu svoje slave, je mojster leta 1820 napisal *Andante z variacijami*, in sicer za hčerko neapeljskega opernega impresarija. To je bil čas, ko so nastale opere *Seviljski brivec*, *Pepelka* in *Otello*. Zato niti ni čudno, da si je temo za variacije izposodil iz svojega opernega

opusa: melodija »Di tanti palpiti« je prevzeta iz opere *Tancredi*. Podobno pa je temo za svoje *Variacije na Mojzesovo molitev* iz Rossinijeve opere prevzel tudi **Niccolò Paganini** (1782–1840), zaradi katerega je napev postal skoraj bolj znan kot v originalni varianti. Legenda govori, da naj bi Paganiniju na enem izmed recitalov druga za drugo popokale violinske strune in je tako na koncu improviziral zgolj na eni. *Variacije* lahko razumemo kot nekakšen odmev te legendarne prigode, saj Paganini v originalu za violino izrablja zgolj najnižjo struno *g*. Tema variacij je nežno tekoča molovska melodija, ki pa jo kmalu razgibajo najrazličnejše virtuosne vragolije. Proč od razkazovanja virtuosnih spretnosti so se premaknili skladatelji iz konca 19. stoletja, še posebej tisti v francoskem okolju, ki jih ponavadi označujemo za impresioniste. Za najbolj značilnega glasbenega impresionista označujemo **Clauda Debussyja** (1862–1918), ki je pot do novega glasbenega izraza našel v zadnjem desetletju 19. stoletja. Svojo *Bergamaško suito*, za katero je naslov povzel iz Verlainove pesmi, nanaša pa se na italijansko mesto Bergamo, pomembno središče gledališke oblike *commedia dell'arte*, je napisal prav v prelomnem letu 1890. Najbolj popularen je postal tretji stavek suite, naslovljen »Mesečina«, v katerem se zlivata poglobljeno in naravno, prevladuje pa atmosfera nežno sanjavega, zaradi česar bi skladbo lahko razumeli kot podaljšek Chopinovih nokturnov v bližino 20. stoletja.

Na svoj način je v barvno razvezani impresionizem Debussyju sledil tudi **Maurice Ravel** (1875–1937). Svojo *Sonatino* za klavir je napisal še kot študent pariškega konservatorija. Njen prvi stavek je nastal leta 1903 za kompozicijsko tekmovanje, ki ga je razpisala pariška literarna revija – »tekmovalci« so morali prispevati prvi stavek sonatine, ki ni smel presežati 75 taktov. Ravel je kot edini poslal svojo skladbo, kar pomeni, da bi najbrž zmagal, a revija je bankrotirala in obetana finančna nagrada je splavala po vodi. Dve leti kasneje je dodal

še dva stavka in skladbo objavil. *Sonatina* se zdi kot skladateljev poizkus oživitve rafiniranosti francoske glasbe 18. stoletja. Vse tri stavke povezuje uporaba konstantnega ritmičnega pulza, ki s svojo motoriko tekočih dvaintridesetink vsaj v prvem stavku spominja celo na Bachove preludije, vse stavke pa zaznamuje tudi interval kvarte. Menuet prinaša enostavno melodijo, ki pa jo razgiba modalni priokus in menjajoče se artikulacije v spremljavi, medtem ko finale lahko razumemo kot daljšo prepleteno tokato.

Mnogi Ravelovo *Sonatino* razumejo tudi kot nekakšen skladateljski protest zaradi izpada na tekmovanju za najprestižnejšo francosko skladateljsko nagrado – Rimsko nagrado. S takšnimi težavami pa se ni soočal **Jacques Ibert** (1890–1962), ki je nagrado prejel že ob svojem prvem poizkusu leta 1919. Iberta odlikuje predvsem izjemna gladka skladateljska tehnika, medtem ko se slogovno ni natančneje opredelil in tudi globoko v drugo polovico 20. stoletja ni sledil odločnim modernističnim gibanjem, zaradi česar mnogi njegovo glasbo razumejo kot eklektično. Za nenavadno zasedbo flavte, viole in harfe je leta 1946 napisal *dva interludija*, ki sta med seboj izrazito kontrastna – če je prvi povsem v znamenju nežne impresionistične barvitosti in liričnih odtenkov, je v drugem mogoče prepoznati bolj odločne impulze španske folklore.

Slovenski skladatelj **Primož Ramovš** (1921–1999) je sprva iskal ustvarjalne vzpodbude v neoklasicizmu, nato se je preizkušal v serializmu, po obisku vplivnega festivala Varšavska jesen pa ga je popolnoma prevzela osvobodjena zvočnost modernizma. To v veliki meri izkorišča tudi v *Treh mislih za harfo solo*. Ramovš je napisal več del za harfo, skladateljstvo navdušenje za inštrument pa je povezano s poznanstvom s švicarsko harfistko Ursulo Holliger, ki ga je seznanila z razširjenimi izvajalskimi tehnikami, katere je moč uporabiti na harfi. Prav slednje Ramovš v izdatni meri izkorišča v svojih »mislih«: igranje na strune s ključem, igranje

s pedali, udarci z dlanjo, prsti in členki na resonančni okvir, izrabo bogate palete glissandov ter flageoletov. Na ta način razpira bujno raznoliko zvočnost in prek nje tudi kontrastna razpoloženja. Delo je leta 1991 napisal za nocoj nastopajočo harfistko Mojco Zlobko.

Gregor Pompe

Eva-Nina Kozmus

Eva-Nina Kozmus (1994) je edina slovenska evrovizij-ska zmagovalka. Zmagala je na prestižnem tekmovanju Evrovizijski mladi glasbenik 2010 na Dunaju, potem ko so jo na slovenskem predtekmovanju izbrali za predstavnico Slovenije. Zadnja leta je študirala na Conservatoire national supérieur de musique et danse de Lyon v Franciji v razredu profesorja Philippa Bernolda in njegovih asistentov, Juliena Beaudimenta ter Gillesa Cottina. V letu 2014/2015 je profesorja Bernolda zamenjal profesor José-Daniel Castellon. Pravkar zaključuje svoj podiplomski študij.

Za izjemne uspehe pri umetniškem uveljavljanju šole so ji na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani, kjer je leta 2010 zaključila šolanje v Sloveniji v razredu prof. Milene Lipovšek, podelili Škerjančevo nagrado. Glasbenih tekmovanj se je začela udeleževati leta 2005, ko je na mednarodnem tekmovanju flavtistov v Požarevcu prejela prvo nagrado. Od takrat se je udeležila številnih flavtističnih tekmovanj v Sloveniji, Avstriji, Srbiji, Italiji in na Hrvaškem, prav na vseh pa je prejela prve nagrade. Je članica simfoničnega orkestra Conservatoire national supérieur de musique et danse de Lyon, nastopala pa je tudi že z mnogimi drugimi orkestri. V koncertni sezoni 2008/2009 je sodelovala z Mladinskim simfoničnim orkestrom CEI, ki združuje mlade evropske glasbenike, stare do 18 let. V šolskem letu 2009/2010 je bila članica simfoničnega orkestra Konservatorija za glasbo in balet v Ljubljani. Kot solistka je že večkrat

sodelovala s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija pod vodstvom šef dirigenta En Shaa ter igrala z Orkestrom Slovenske filharmonije, z Orkestrom SNG opere Maribor, s Simfoničnim orkestrom SEE (South East Europe, dirigent Siniša Marković), z Orkestrom romunskega radia, z Radijskim simfoničnim orkestrom z Dunaja, z Orkestrom Academia Allegro Vivo, s simfoničnim orkestrom Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana (dirigent Tomaž Habe), z Godalnim orkestrom Zagrebških solistov, z orkestrom Sarajevske filharmonije pod vodstvom dirigenta Toshihira Yuneza, z Godalnim orkestrom Glasbene šole za glasbene talente Čuprija itd. Kot solistka in komorna glasbenica veliko nastopa po Evropi in domovini. Med drugim je bila dvakrat povabljen v moskovski Kremelj v okviru festivala Vzhajajoče zvezde. Nastopila je tudi v odmevni TV oddaji »The Stars of tomorrow« (ARTE), ki jo je vodil Rolando Villazon. Eva-Nina je med drugim nastopila na festivalih, kot so Festival Messiaen v Franciji, Festival Inouies, »The Rising stars« z Vladimirjem Spivakovim, Bell'arte Frankfurt Rheinmain, festival Mecklenburg-Pomorjansko itd. Med njenimi partnerji na področju komorne glasbe so tudi Solenne Païdassi, Mirjam Tschopp, Laura Ruiz Ferreres, Carolina Kurkowski Perez, Christopher Moore, Fabio Cury, Christopher Bouwman, Milena in Boštjan Lipovšek, Peter Whelan ter drugi. Od leta 2014 je članica Pihalnega kvinteta Ethos. Sodelovala je že na različnih mojstrskih tečajih in poletnih šolah v Švici, Franciji, na Irskem, Madžarskem, Češkem, v ZDA, Kolumbiji, Italiji, Belgiji, Nemčiji, Avstriji, na Finskem in v Sloveniji ter se tako izpopolnjevala pri različnih profesorjih, kot so Emmanuel Pahud, sir James Galway, Phillipe Bernold, Julien Beaudiment, Gilles Cottin, Jean-Marc Boissiere, Davide Formissano, Andrea Oliva, Janos Balint, Claude Lefebvre, Maxence Larrieu, Gaspar Hoyos, Milena Lipovšek, Liza Hawlina Prešiček, Jan Ostr, Gabi Pas-Van Ryet, Petri Alanko, Walter Auer, Karl-Heinz Schütz, Jeffrey Cohan in Michel Debost.

Karmen Pečar

Karmen Pečar se je pričela učiti violončelo pri petih letih. Leta 2003 je maturirala na Srednji glasbeni in baletni šoli v Mariboru (sedaj Konservatorij za glasbo in balet Maribor) in hkrati diplomirala na Akademiji za glasbo v Zagrebu, kjer je leta 2005 v razredu prof. Valterja Dešpalja tudi magistrirala. Dodatno se je izpopolnjevala pri prof. Reinhardu Latzku na Univerzi za glasbo in upodabljačo umetnost na Dunaju. Karmen Pečar je vzbudila pozornost glasbene javnosti, ko je kot trinajstletna deklica debitirala z orkestrom Slovenske filharmonije ter z njim izvedla Elgarjev *Koncert za violončelo in orkester*. Leta 2001 je zmagala na prestižnem čelističnem tekmovanju Dr. Luis Sigall v Čilu (Vina del Mar). Na evrovizijskem tekmovanju mladih glasbenikov v Berlinu je leta 2002 osvojila 3. nagrado ter leta 2004 še 2. nagrado na mednarodnem tekmovanju Antonio Janigro v Zagrebu. Karmen je kot solistka nastopila s številnimi orkestri. Med domačimi naj omenimo orkester Slovenske filharmonije, Simfonike RTV Slovenija in Simfonični orkester SNG Maribor, v tujini pa je nastopila že z Berlinskim radijskim orkestrom, Filharmoničnim orkestrom iz Santiaga, ansamblom Zagrebških solistov, Orkestrom Spirit of Europe, Orkestrom Zagrebške filharmonije, Varaždinskim komornim orkestrom in zasedbo Cellomania. Nastopala je pod taktirko znanih dirigentov, kot so Marek Janowski, Martin Sieghart, Marko Letonja, En Shao, Vjekoslav Šutej, Israel Yinon, Sian Edwards, Uroš Lajovic, Pavle Dešpalj, Alain Francis in David del Pino Klinge. Sodelovala je tudi s priznanimi umetniki, kot so Boris Pergamenščikov, Miša Majski, Giovanni Sollima, Gottlieb Wallisch, Melina Mandozzi, Dmitri Ferstman, Božo Paradžik, Monika Leskovar, Latica Honda-Rosenberg, Rudolf Leopold in z drugimi. Koncertna pot jo je doslej vodila po Sloveniji, Hrvaški, Avstriji, Nemčiji, Nizozemski, Franciji, Italiji, Češki, Rusiji in Srednji Ameriki. Leta 2006 je pri založbi ZKP RTV Slovenija izšla njena prva samostojna zgoščenka z Dvořakovim in Šostako-

viševim *Koncertom za violončelo in orkester*. Od takrat je sodelovala pri snemanju številnih zgoščenk. Letos spomladi je bila pri ZKP RTV Slovenija izdana njena nova samostojna zgoščenska z deli Poulenca, Beethovna in Lipovška, ki jo je posnela s priznanim avstrijskim pianistom Gottliebom Wallischem.

Med njenimi odmevnejšimi koncerti v zadnjem času naj omenimo krstno izvedbo *Koncerta za violončelo in orkester* Lojzeta Lebiča z orkestrom Slovenske filharmonije in izvedbo Elgarjevega *Koncerta za violončelo in orkester* s Simfoniki RTV Slovenija v maju 2014. Karmen Pečar je bila več let zaposlena na Akademiji za glasbo v Zagrebu kot asistentka prof. Valterja Dešpalja, trenutno pa je profesorica violončela na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani.

Mojca Zlobko Vajgl

Harfistka in pedagoginja, docentka na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani, je že vrsto let ena izmed vodilnih slovenskih glasbenih poustvarjalk. Za seboj ima bogato solistično kariero in nastope v večini evropskih držav, Azerbajdžanu in Kanadi, solistične koncerte z uglednimi tujimi orkestri in komornimi ansambli. Med drugim jo slovensko občinstvo pozna tudi po solističnih koncertih s Slovensko filharmonijo in Simfoniki RTV Slovenija. Na Akademiji za glasbo v Ljubljani je diplomirala leta 1991. Po prvi redni zaposlitvi v orkestru Opere SNG v Ljubljani (kot solo harfistka) se je popolnoma posvetila solističnemu in komornemu muziciranju. Podiplomski

študij harfe je končala na Visoki šoli za glasbo in gledališče v Hamburgu.

Kot solistka je nastopala s številnimi uglednimi zasedbami, med drugim z Berlinskimi simfoniki, Dunajskimi simfoniki, s Komornim orkestrom Hamburške filharmonije, z Leipziškim godalnim kvartetom, z Godalnim kvartetom Orpheus, s Stockholmskim komornim orkestrom, z ansamblom Ars Amata Zürich, z Orchestre di Padova e del Veneto, s Hrvaškim komornim orkestrom iz Zagreba ter s Kijevskim, Beograjskim in Sarajevskim filharmoničnim orkestrom.

Med najodmevnejše nastope na področju komorne glasbe sodijo njeno večletno sodelovanje s prvim flavtistom dunajskih filharmonikov Dietrom Fluryjem, s katerim je na Dunaju posnela zgoščenko za japonsko družbo Camerata Tokyo, koncerti z mezzosopranistko Bernardo Fink, violinistom in koncertnim mojstrom Slovenske filharmonije Miranom Kolblom, latvijsko flavtistko Ilze Urbane itd. V zadnjih nekaj letih sta Zlobkova in Flury pritegnila k sodelovanju tudi prvega violista dunajskih filharmonikov Tobiasa Leo. Ta trio je izvedel več zelo uspešnih koncertov v Sloveniji, Avstriji in Srbiji. Z Leipziškim godalnim kvartetom je Mojca Zlobko Vajgl gostovala v Bakuju, v lanskem letu z godalnim kvartetom Tartini na uglednem mednarodnem festivalu v Gabali in z godalnim kvartetom Orpheus v Ljubljani. Iz sodelovanja s slovenskimi skladatelji je nastalo nekaj izvirnih del za harfo, posvečenih Mojci Zlobko Vajgl; napisali so jih Primož Ramovš, Ivo Petrič, Uroš Krek, Jani Golob, Aleš Strajnar in Milko Lazar. Doslej je posnela sedem zgoščenk.

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor: vsak delavnik od 10.00 do 17.00, v soboto od 9.00 do 12.00 ter uro pred vsako prireditvijo. **Dvorana Union:** uro pred vsako prireditvijo. • (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000, 040 744 122 • vstopnice@nd-mb.si • <http://nd-mb.kupikarto.si/> • Naklada: 200 izvodov • Brezplačen izvod

VEČER
RADIO CITY

Program je omogočila Mestna občina Maribor. Koncert je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

www.nd-mb.si

si RADIO SI
Medijski pokrovitelj